

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ 80/2016
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Α΄ Τακτική Ολομέλεια)
Συνεδρίαση της 31^{ης} Μαρτίου 2016**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μιχαήλ Απέσσος, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Αλέξανδρος Καραγιάννης, Ανδρέας Χαρλαύτης και Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ., Νικόλαος Μουδάτσος, Θεόδωρος Ψυχογιός, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Παναγιώτης Σπανός, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Δημήτριος Χανής, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αλέξανδρος Ροϊλός, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Ευσταθία Τσαούση, Γεώργιος Βαμβακίδης, Χρήστος Μητκίδης, Διονύσιος Χειμώνας και Βασιλική Παπαθεοδώρου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητές: Αικατερίνη Γαλάνη και Θεόδωρος Στριλάκος, Πάρεδροι Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. Φ.351.5/86/170583/Δ1/21-10-2014 έγγραφο του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων (ήδη: Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων) / Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Α΄/θμιας και Β΄/θμιας Εκπαίδευσης / Δ/νσεις Προσωπικού Π.Ε. & Δ.Ε. / Τμήματα Ε΄ & Γ΄ (ήδη: Γενική Δ/νση Προσωπικού Π.Ε. & Δ.Ε., Δ/νση Διοίκησης Προσωπικού Π.Ε.- Τμήμα Β΄)

Ερώτημα: Ερωτάται **α)** αν για τη χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι (6) ετών στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθεί να ισχύει ως ειδική και να εφαρμόζεται

η διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985 ή εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 51 παρ. 2 του Υπαλληλικού Κώδικα (Υ.Κ.), όπως ισχύει και β) αν το διάστημα που χορηγείται για τη γονική άδεια ανατροφής τέκνου άνευ αποδοχών, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 50 του ν. 4075/2012, δύναται να υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, ποιά διάταξη, από τις αμέσως προαναφερόμενες, θέτει το ανώτατο χρονικό όριο κατά το οποίο αυτή δύναται να χορηγηθεί.

Επί του ως άνω ερωτήματος, το οποίο εισάγεται στην Ολομέλεια κατόπιν παραπομπής του, λόγω μείζονος σπουδαιότητας, με τη γνωμοδότηση υπ' αριθ. 30/2015 του Γ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό.

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία που το συνοδεύουν προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Η εκπαιδευτικός Μ. Π., κλάδου ΠΕ70 Δασκάλων, ζήτησε, από την αρμόδια Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας, να της χορηγηθεί άδεια άνευ αποδοχών ενός σχολικού έτους (ήτοι από 1-9-2014 έως 31-8-2015) για την ανατροφή της 20 μηνών κόρης της, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 παρ. 1 και του άρθρου 51 παρ. 2 του ν. 3528/2007, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011. Η ως άνω Δ/ση Π.Ε. απάντησε αρνητικά, με την αιτιολογία ότι η αιτούσα είχε εξαντλήσει το δικαίωμα της λήψης άδειας άνευ αποδοχών, λόγω συμπλήρωσης τριετίας, όπως προβλεπόταν από τις διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985, όπως ίσχυε κατά το χρόνο εκείνο.

2. Εν συνεχεία η ως άνω αιτούσα υπέβαλε αφενός αίτηση θεραπείας και αφετέρου ερώτημα προς την ερωτώσα υπηρεσία, ισχυριζόμενη ότι η άδεια για ανατροφή τέκνου χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 του ν.3528/2007 και ότι δεν υπόκειται στον περιορισμό των τριών ετών που καθοριζόταν από την προαναφερόμενη διάταξη του ν. 1566/1985. Επί των ανωτέρω η υπηρεσία απάντησε ότι:

α) Η διάταξη του ν. 1566/1985, ως ειδική υπερισχύει της γενικής διάταξης του άρθ. 51 παρ. 2 του Υ.Κ., όπως τροποποιήθηκε από το άρθ. 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011, καθώς ρυθμίζει ειδικότερα τόσο το ανώτατο χρονικό διάστημα της

άδειας άνευ αποδοχών, όσο και τους σοβαρούς λόγους για τους οποίους μπορεί να χορηγείται σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η εν λόγω άδεια,

β) η διάταξη της παρ. 1 του άρθ.53 του Υ.Κ. ορίζει την υποχρέωση χορήγησης της άδειας άνευ αποδοχών που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθ. 51 του ίδιου Κώδικα και μάλιστα χωρίς γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν ο σοβαρός λόγος είναι η ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών και

γ) για τη χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών σε γονέα εκπαιδευτικό πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφαρμόζεται η ειδική διάταξη του ν. 1566/1985, στην οποία προβλέπεται ως σοβαρός λόγος η αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων μητρότητας, σε συνδυασμό με την παρ. 1 του άρθ.53 του Υ.Κ., με την οποία ορίζεται η υποχρέωση χορήγησης της άδειας για το σοβαρό λόγο της ανατροφής του παιδιού και ρυθμίζεται η διαδικασία χορήγησής της.

3. Παράλληλα, η ως άνω αιτούσα είχε υποβάλει αναφορά στο Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος με το υπ' αριθ. πρωτ. 189476/38065/22-7-2014 έγγραφό του προς το ΥΠΑΙΘ ανέφερε ότι οι διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985 και οι διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 3528/2007 δεν τελούν μεταξύ τους σε σχέση ειδικής προς γενική, αλλά ρυθμίζουν διαφορετικά ζητήματα. Επίσης ανέφερε ότι η αιτούσα μπορεί να λάβει την άδεια κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4075/2012 και ότι η υπ' αριθ. πρωτ. Φ.351.5/43/67822/Δ1/5-5-2014 εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ παραβιάζει τις διατάξεις του ν. 4075/2012, περιορίζοντας τη διάρκεια της άδειας σε 4 μήνες και εντάσσοντάς την μέσα στο χρονικό περιορισμό των διατάξεων του ν. 1566/1985.

Κατόπιν των ανωτέρω τέθηκε προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους το προαναφερόμενο ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

4. Στα άρθρα 2 παρ. 3 και 101 παρ. 4 του π.δ. 611/1977 «Περί κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον, υπό τίτλον "Υπαλληλικός Κώδιξ", των ισχυουσών διατάξεων των αναφερομένων εις την κατάστασιν των υπαλλήλων του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ.» (Α' 198), ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 2

«3. Επί ..... του διδακτικού προσωπικού ..... των Διδασκαλείων Μέσης και δημοτικής Εκπαιδεύσεως και του εποπτικού και διδακτικού προσωπικού της Δημοτικής, της Μέσης και της Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαιδεύσεως εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος δι' εκείνα μόνον τα θέματα, τα οποία δεν ρυθμίζονται άλλως υπό των ειδικών περί του προσωπικού τούτου διατάξεων».

Άρθρο 101

«4. Εις εξαιρετικές περιπτώσεις και εφ' όσον αι ανάγκαι της υπηρεσίας επιτρέπουν, δύναται να χορηγείται εις πάντα τακτικόν υπάλληλον κατόπιν αιτήσεως του καθ' έκαστον ημερολογιακόν έτος κανονική άδεια απουσίας άνευ αποδοχών μέχρι (δέκα πέντε ημερών) και μετά σύμφωνον γνώμην του υπηρεσιακού συμβουλίου μέχρι (τριάκοντα ημερών) εν συνόλω».

5. Με την υπ' αριθ. Ζ332/1741/1981 απόφαση του Αναπλητή Υπουργού Προεδρίας (Β' 87) το ανώτατο όριο των ανωτέρω προβλεπομένων αδειών ορίστηκε σε ένδεκα ή είκοσι δύο εργάσιμες ημέρες, αντίστοιχα.

6. Στο άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 1483/1984 «Προστασία και διευκόλυνση των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις -...» (Α' 153), όπως η παράγραφος αυτή είχε πριν από την αντικατάστασή της με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 2639/1998 (Α' 205), ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 5

«1. Ο γονέας που έχει τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και εργάζεται σε επιχείρηση ή εκμετάλλευση που απασχολεί τουλάχιστον εκατό (100) άτομα, εάν: α) έχει συμπληρώσει ένα (1) χρόνο εργασίας στον ίδιο εργοδότη κι β) ο άλλος γονέας εργάζεται έξω από το σπίτι, δικαιούται να λάβει γονική άδεια ανατροφής του παιδιού, στο χρονικό διάστημα από τη λήξη της άδειας μητρότητας μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει ηλικία δύομισυ (2 1/2) ετών. Η άδεια αυτή είναι χωρίς αποδοχές, η διάρκειά της μπορεί να φθάσει έως τρεις (3) μήνες για κάθε γονέα και δίνεται από τον εργοδότη, με βάση τη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων των ενδιαφερομένων δικαιούχων, μέχρι να καλυφθεί ποσοστό 8% του συνόλου των απασχολουμένων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος».

7. Στο άρθρο 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985 «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (Α' 167), όπως ίσχυε πριν την αντικατάσταση της παρ. 2 με το άρθρο 37 παρ. 1 του ν. 4351/2015 (Α' 164/4-12-2015), ορίζεται ότι:

«1. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι ιδίως θεραπεία δυσίατων ασθενειών του ίδιου του εκπαιδευτικού ή των μελών της οικογένειάς του, αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων εγκυμοσύνης, τοκετού και μητρότητας, ολοκλήρωση μεταπτυχιακών σπουδών, ανάγκη προσωρινής εγκατάστασης στο εξωτερικό.

2. Άδεια χωρίς αποδοχές, που χορηγείται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δε μπορεί σε καμία περίπτωση να παραταθεί πέρα από τρία σχολικά έτη».

8. Στα άρθρα 1 και 10 παρ. 1 του π.δ. 193/1988 «Επέκταση διατάξεων του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 τ. Α') στο δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α.» (Α' 84), ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 1

«Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Α' του ν. 1483/1984 [άρθρα 1 (παρ. 1) – 18] εφαρμόζονται και στους απασχολούμενους στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Οργανισμούς τοπικής Αυτοδιοίκησης, με οποιαδήποτε σχέση, σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα στα επόμενα άρθρα του Π. Διατάγματος αυτού».

Άρθρο 10.

«1. Ο χρόνος απουσίας που προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν. 1483/1984 και του παρόντος Π. Διατάγματος λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, για κάθε συνέπεια, εκτός από την καταβολή αποδοχών, με εξαίρεση την άδεια του άρθρου 6 του παρόντος που είναι με αποδοχές».

9. Με τις διατάξεις της Οδηγίας 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1996 «σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, που συνήφθη από την UNICE, τη CEEP και τη CES», όπως αυτή τροποποιήθηκε με την 97/75/ΕΚ, προβλέφθηκαν οι ελάχιστες απαιτήσεις περί γονικής αδειάς και απουσίας από την εργασία λόγω ανωτέρας βίας και ανατέθηκε στα κράτη μέλη ή/και στους κοινωνικούς εταίρους ο προσδιορισμός των προϋποθέσεων εφαρμογής της γονικής αδειάς, ώστε να ληφθεί υπ' όψιν η επικρατούσα σε κάθε κράτος μέλος κατάσταση, συμπεριλαμβανομένης της κατάστασης της οικογενειακής πολιτικής,

ιδίως όσον αφορά τις προϋποθέσεις χορήγησης γονικής άδειας και άσκησης του δικαιώματος γονικής άδειας.

Ειδικότερα στη ρήτρα 2 του Παραρτήματος αυτής ορίστηκε ότι δυνάμει της παρούσας συμφωνίας, παρέχεται ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας στους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, ώστε να μπορέσουν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, τουλάχιστον επί τρεις μήνες, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας, η οποία μπορεί να φθάσει μέχρι τα 8 έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη ή/και τους κοινωνικούς εταίρους, ενώ οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής άδειας ορίζονται από το νόμο ή/και τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, τηρώντας τους ελάχιστους κανόνες της συμφωνίας.

10. Με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 2639/1998 (Α'205), η παράγραφος 1 του άρθρου 5 του ν. 1483/1984 αντικαταστάθηκε ως εξής:

«1. Ο γονέας που έχει τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει συμπληρώσει ένα (1) χρόνο εργασίας στον ίδιο εργοδότη δικαιούται να λάβει γονική άδεια ανατροφής του παιδιού, στο χρονικό διάστημα από τη λήξη της άδειας μητρότητας μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει ηλικία τριών και μισό (3 ½) ετών. Η άδεια αυτή είναι χωρίς αποδοχές, η διάρκεια της μπορεί να φθάσει τους τρεις και μισό (3 & ½) μήνες για κάθε γονέα και δίνεται από τον εργοδότη, με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος. Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου ισχύουν και για τους απασχολούμενους στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης».

11. Με τα άρθρα 2 παρ. 2, 51 παρ. 1 και 2 και 53 παρ. 1 και 2 του ν. 2683/1999 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις» (Α' 19) ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 2

«2. Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται σε εκείνες τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα στις οποίες παραπέμπουν οι ειδικοί νόμοι που τους διέπουν».

Άρθρο 51

« 1. Επιτρέπεται η χορήγηση στον υπάλληλο, μετά από αίτησή του, άδειας άνευ αποδοχών, εφόσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα (1) μήνα εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους.

2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών συνολικής διάρκειας έως δύο (2) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.....

Ο χρόνος της άδειας άνευ αποδοχών αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας μόνο στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων 1 και 4».

Άρθρο 53.

«1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών.

2. Στις μητέρες υπαλλήλους ο χρόνος εργασίας μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών, και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Η μητέρα υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου».

12. Στο άρθρο 53 παρ. 2 περ. α' του ν. 2721/1999 (Α' 112) ορίζεται ότι:

«2. Οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, υπάγονται στις διατάξεις του ν. 2683/1999 "Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων πολιτικών Διοικητικών και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 19 Α') από την ημερομηνία ισχύος του, με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων των επόμενων περιπτώσεων και με εξαίρεση τα θέματα τα οποία ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις:

α) Οι μητέρες τακτικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν τη χορήγηση άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού του άρθρου 53 ή τις διευκολύνσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α') και του άρθρου 30 παράγραφος 14 του ν. 2083/1992 (ΦΕΚ 159 Α')».

13. Στα άρθρα 2 παρ. 2, 51 παρ. 2 και 5 και 53 παρ. 1 και 2 του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α' 26), όπως ίσχυαν πριν τις

τροποποιήσεις που επήλθαν με τα άρθρα 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011 (Α'152) και 26 παρ. 2 του ν. 4305/2014 (Α'237), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 2.

«2. Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τις ειδικές γι' αυτούς διατάξεις».

Άρθρο 51

«2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές συνολικής διάρκειας έως δύο (2) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.

5. Ο χρόνος της άδειας χωρίς αποδοχές αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας μόνο στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 4 του παρόντος άρθρου».

Άρθρο 53

«1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 του παρόντος άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών....

2. Ο χρόνος εργασίας του γονέα υπαλλήλου μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως εφόσον έχει τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Ο γονέας υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου....»

14. Με την **Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου**, της 8ης Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλαίσου για τη γονική άδεια, που συνήφθη από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC και στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεών τους, οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι αναθεώρησαν πλήρως τη συμφωνία-πλαίσιο του 1995 για τη γονική άδεια, επί τη βάση της οποίας είχε εκδοθεί η οδηγία 96/34/ΕΚ.

Με την Οδηγία αυτή ορίζονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

Άρθρο 4

«Η οδηγία 96/34/ΕΚ καταργείται από τις 8 Μαρτίου 2012. Οι αναφορές στην οδηγία 96/34/ΕΚ νοούνται ως αναφορές στην παρούσα οδηγία».....

Περαιτέρω στο Κεφάλαιο ΙΙ αυτής, υπό τον τίτλο «Περιεχόμενο», τα μέρη συμφώνησαν και τις ακόλουθες ρήτρες:

Ρήτρα 1

«1. Η παρούσα συμφωνία ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της συμφιλίωσης των γονικών και των επαγγελματικών ευθυνών των εργαζόμενων γονέων, λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών δομών, στο πλαίσιο σεβασμού του εθνικού δικαίου, των συλλογικών συμφωνιών και/ή των πρακτικών.

2. Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας προσδιοριζόμενη από το δίκαιο, τις συλλογικές συμβάσεις και/ή τις πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος.

3. Τα κράτη μέλη και/ή οι κοινωνικοί εταίροι δεν εξαιρούν από το πεδίο και την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας εργαζόμενους, συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας αποκλειστικά επειδή αφορούν εργαζόμενους με μερική απασχόληση, εργαζόμενους με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου ή άτομα με σύμβαση ή σχέση εργασίας με εταιρεία προσωρινής απασχόλησης».

Ρήτρα 2

«1. Η παρούσα συμφωνία παρέχει ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας σε εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, έτσι ώστε να μπορούν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας που μπορεί να φτάνει μέχρι τα οκτώ έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη και/ή τους κοινωνικούς εταίρους.

2. Η άδεια χορηγείται για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων μηνών και, με σκοπό την ισότητα των ευκαιριών και της μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών, θα πρέπει καταρχήν να είναι αμεταβίβαστη. Για να ενθαρρυνθεί η δικαιότερη χρήση του δικαιώματος της άδειας και από τους δύο γονείς, τουλάχιστον ένας από τους τέσσερις μήνες παρέχεται ως αμεταβίβαστος. Οι όροι εφαρμογής της αμεταβίβαστης περιόδου καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο μέσω της νομοθεσίας και/ή των συλλογικών συμβάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διευθετήσεις άδειας στα κράτη μέλη».

Ρήτρα 3

«1. Οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής άδειας ορίζονται από το δίκαιο και/ή τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, ενόσω

τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις της παρούσας συμφωνίας. Τα κράτη μέλη και/ή οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν συγκεκριμένα:

- α) να αποφασίζουν αν η γονική άδεια χορηγείται κατά πλήρη χρόνο, κατά μερικό χρόνο, κατά τρόπο αποσπασματικό ή με τη μορφή χρονικής πίστωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων,
- β) να εξαρτούν το δικαίωμα της γονικής άδειας από περίοδο εργασίας και/ή περίοδο αρχαιότητας που δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Τα κράτη μέλη και/ή οι κοινωνικοί εταίροι εξασφαλίζουν, κατά την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, ότι σε περίπτωση διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με την οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, το σύνολο των εν λόγω συμβάσεων με τον ίδιο εργοδότη λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της περιόδου εξασφάλισης του δικαιώματος,
- γ) να ορίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες ο εργοδότης, κατόπιν διαβούλευσης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις συλλογικές συμβάσεις και/ή πρακτικές, μπορεί να αναβάλει τη χορήγηση της γονικής άδειας για βάσιμους λόγους που συνδέονται με τη λειτουργία της επιχείρησης. Κάθε δυσχέρεια που απορρέει από την εφαρμογή της παρούσας διάταξης θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις συλλογικές συμβάσεις και/ή τις πρακτικές,
- δ) επιπλέον του στοιχείου γ) να επιτρέπουν ειδικές διευθετήσεις που ανταποκρίνονται στις λειτουργικές και οργανωτικές απαιτήσεις των μικρών επιχειρήσεων».

Ρήτρα 8

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν ή να θεσπίζουν ευνοϊκότερες διατάξεις από τις προβλεπόμενες στην παρούσα συμφωνία.

2. Η εφαρμογή των παροχών της παρούσας συμφωνίας δεν αποτελεί, σε καμία περίπτωση, επαρκή αιτιολογία για την υποβάθμιση του γενικού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων στον τομέα που καλύπτεται από την παρούσα συμφωνία. Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών και/ή των κοινωνικών εταίρων να εισάγουν, λαμβάνοντας υπ' όψιν την εξέλιξη της κατάστασης (συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης της αρχής του αμεταβίβαστου), διαφορετικές νομοθετικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, εφόσον τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις που προβλέπονται από την παρούσα συμφωνία».

15. Στο άρθρο 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011 (Α'152) ορίζεται ότι:

«4. Στην παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 3528/2007 (Υπαλληλικός Κώδικας - Α' 26), αντί των λέξεων "δύο (2) ετών" τίθενται οι λέξεις "πέντε (5) ετών"».

16. Με τις διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του ν. 4075/2012 «Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις» (Α' 89), ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η προαναφερόμενη Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010.

Ειδικότερα, στα άρθρα **49 παρ. 1 και 2, 50, 52 παρ. 1 και 2, 53 παρ. 2 και 54 παρ. 1, 2 και 4** του ως άνω νόμου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4144/2013 (Α' 88), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 49

«1. Οι διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του παρόντος κεφαλαίου αφορούν στους εργαζόμενους γονείς και ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της έναρμόνισης των γονεϊκών και επαγγελματικών τους ευθυνών... 2. Οι διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 ...εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς, φυσικούς, θετούς ή ανάδοχους, που απασχολούνται στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ...., με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου».

Άρθρο 50

«1. Ο εργαζόμενος γονέας έχει δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό. 2. Για τη χορήγηση της γονικής άδειας ανατροφής οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει ένα (1) χρόνο συνεχόμενης ή διακεκομμένης εργασίας στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 3. Η γονική άδεια ανατροφής είναι άνευ αποδοχών, χορηγείται εγγράφως για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών και αποτελεί ατομικό δικαίωμα κάθε γονέα, χωρίς δυνατότητα μεταβίβασης. 4. Η γονική άδεια χορηγείται εφάπαξ ή τμηματικά, με βάση σχετική αίτηση του εργαζόμενου, όπου διευκρινίζεται η έναρξη και η λήξη της. Η γονική άδεια ανατροφής χορηγείται από τον εργοδότη με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην

επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος. Αιτήσεις χορήγησης γονικής άδειας γονέων παιδιών με αναπηρία, με μακροχρόνια ή αιφνίδια ασθένεια και μόνων γονέων λόγω θανάτου γονέα, ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή μη αναγνώρισης τέκνων, χορηγούνται με απόλυτη προτεραιότητα. 5. Αν υπάρχουν περισσότερα παιδιά, το δικαίωμα των γονέων είναι αυτοτελές για το καθένα από αυτά, εφόσον από τη λήξη της άδειας που δόθηκε για το προηγούμενο παιδί μεσολάβησε ένας (1) χρόνος πραγματικής απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 6. Αν και οι δύο γονείς απασχολούνται στον ίδιο εργοδότη, αποφασίζουν με κοινή δήλωσή τους, κάθε φορά, ποιος από τους δύο θα κάνει πρώτος χρήση αυτού του δικαιώματος και για πόσο χρονικό διάστημα.....».

Άρθρο 52

«1. Μετά τη λήξη της γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του παρόντος νόμου, ο εργαζόμενος γονέας δικαιούται να επιστρέψει στην ίδια θέση εργασίας του ή σε ισοδύναμη ή ανάλογη θέση, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο κατά την απουσία του.

2. Ο χρόνος απουσίας των εργαζομένων από την εργασία τους λόγω γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του παρόντος νόμου, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για τον υπολογισμό των αποδοχών τους, τη χορήγηση της ετήσιας κανονικής άδειας απουσίας και του επιδόματος αδειάς, την επαγγελματική εξέλιξη, καθώς και για τον υπολογισμό της αποζημίωσης σε περίπτωση απόλυσης τους».

Άρθρο 53

«2. Για κάθε παραβίαση των διατάξεων του παρόντος στο δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α'65), επιβάλλονται πειθαρχικές και διοικητικές κυρώσεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις».

Άρθρο 54

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που ρυθμίζει δυσμενέστερα τα θέματα του παρόντος, καθώς και οι

διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν.1483/1984 (Α' 153) και του άρθρου 25 του ν. 2639/1998 (Α' 205).

2. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών.....

* 4. Η γονική άδεια των άρθρων 51 και 52 του παρόντος δεν καταργεί και δεν επηρεάζει τη χορήγηση άλλων δικαιωμάτων που αφορούν στη διευκόλυνση των γονέων για την ανατροφή του παιδιού, για το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια».

17. Με την παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 4305/2014 (Α'237) αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 53 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007), ως εξής:

«1. Η προβλεπόμενη, από την παράγραφο 2 του άρθρου 51 του παρόντος, άδεια χορηγείται στον φυσικό, θετό και ανάδοχο γονέα υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών ή έως οκτώ (8) ετών, εφόσον η υιοθεσία δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ηλικία των έξι (6) ετών...».

18. Περαιτέρω, με το άρθρο 37 παρ. 1 του ν. 4351/2015 (Α'164) αντικαταστάθηκε η παρ. 2 της περ. Ε' του άρθρου 16 του ν. 1566/1985, ως ίσχυε, ως εξής:

«2. Άδεια χωρίς αποδοχές που χορηγείται, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να παραταθεί πέρα από πέντε (5) σχολικά έτη».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, προκύπτουν τα εξής:

19. Με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ.1 του ν. 1483/1984, η οποία ίσχυσε το πρώτον για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, προβλέφθηκε η δυνατότητα χορήγησης γονικής άδειας χωρίς αποδοχές, μέγιστου χρονικού διαστήματος τριών (3) μηνών, για ανατροφή τέκνου, μέχρι τη συμπλήρωση των δύομισι (2 ½) ετών. Εν συνεχεία, με το άρθρο 25 του ν. 2639/1998, η γονική άδεια χωρίς αποδοχές χορηγήθηκε και στους απασχολούμενους στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους

Ο.Τ.Α. και η διάρκειά της αυξήθηκε (σε τρεισήμισι (3 1/2) μήνες), ενώ μπορούσε να χορηγηθεί μέχρι το τέκνο να φθάσει την ηλικία των τριάμισι (3 1/2) ετών. Σημειωτέον ότι, την επέκταση εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1-18 του ν. 1483/1984 στους απασχολούμενους με οποιαδήποτε σχέση στον δημόσιο τομέα, στα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α., είχε ήδη προβλέψει το άρθρο 1 του π.δ. 193/1988, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 18 του ν.1483/1984, με το άρθρο 10 του οποίου, μάλιστα, ορίστηκε ότι, ο χρόνος απουσίας άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου, που προβλέπεται από τις διατάξεις του εξουσιοδοτικού ως άνω νόμου, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες, πλην της καταβολής των αποδοχών.

20. Το διδακτικό προσωπικό των Διδασκαλείων Μέσης και Δημοτικής Εκπαίδευσης και το εποπτικό και διδακτικό προσωπικό της Δημοτικής, της Μέσης και της Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης υπήχθη στις διατάξεις του κωδικοποιηθέντος με το π.δ. 611/1977 Υπαλληλικού Κώδικα (Υ.Κ.), μόνο για τα θέματα τα οποία δεν ρυθμίζονταν διαφορετικά, από τις ειδικές για το προσωπικό αυτό διατάξεις. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφ' όσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επέτρεπαν, χορηγείτο δυνητικά στους υπαλλήλους οι οποίοι ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του και μετά από αίτησή τους, κανονική άδεια απουσίας άνευ αποδοχών μέχρι δέκα πέντε ημερών, η οποία, με σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, μπορούσε να φτάσει τις τριάντα ημέρες συνολικά για κάθε ημερολογιακό έτος, ενώ στη συνέχεια η διάρκεια της άδειας αυτής περιορίστηκε, με την απόφαση Ζ332/1741/1981 του Αναπλ/τη Υπουργού Προεδρίας, σε ένδεκα (11) ημέρες στην πρώτη περίπτωση και σε είκοσι δύο (22) ημέρες στη δεύτερη.

21. Ως προς τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985, προβλέφθηκε ότι, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε αυτούς άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, αναφέρονται, δε, ενδεικτικώς ("ιδίως"), ως τέτοιοι, η θεραπεία δυσίατων ασθενειών του ίδιου του εκπαιδευτικού ή των μελών της οικογένειάς του, η αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων εγκυμοσύνης, τοκετού και μητρότητας, η ολοκλήρωση μεταπτυχιακών σπουδών και η ανάγκη

προσωρινής εγκατάστασης στο εξωτερικό. Η διάρκεια της χορηγούμενης υπό τις προϋποθέσεις αυτές άδειας, η οποία αρχικώς μπορούσε να παραταθεί μέχρι τρία σχολικά έτη, στη συνέχεια, μετά την αντικατάσταση της δεύτερης παραγράφου της ως άνω διάταξης με την παράγραφο 1 του άρθρου 37 του ν. 4351/2015, αυξήθηκε σε πέντε σχολικά έτη.

22. Ο Υπαλληλικός Κώδικας που κυρώθηκε με το ν. 2683/1999, όρισε, ταυτόσημα εν πολλοίς με τον προηγούμενο (π.δ. 611/1977), ότι υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται στις διατάξεις του, μόνο καθ' ο μέρος παραπέμπουν σ' αυτές οι ειδικοί νόμοι που τους διέπουν.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 51 του νόμου αυτού προβλέφθηκε, για πρώτη φορά, η δυνατότητα χορήγησης στους υπαλλήλους που υπάγονται στις ρυθμίσεις του, άδειας άνευ αποδοχών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους, συνολικής διάρκειας έως δύο ετών. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1, η άδεια άνευ αποδοχών χορηγείται υποχρεωτικά και χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών, ενώ ο χρόνος της άδειας αυτής δεν υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 του άρθρου 53 αυτού, προβλέφθηκε, το πρώτον, δικαίωμα χορήγησης στη μητέρα υπάλληλο, η οποία δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου που προβλέπει η αυτή διάταξη, άδειας με αποδοχές για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως τεσσάρων ετών, διάρκειας εννέα μηνών, χρόνος ο οποίος λογίζεται ως πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία.

23. Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του ν. 2721/1999 ορίζεται ότι οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπάγονται στις διατάξεις του ως άνω Υπαλληλικού Κώδικα, [εφεξής νοουμένου και του εκάστοτε ισχύοντος Υ.Κ. (βλ. και ΝΣΚ 190/2013)], με εξαίρεση τα θέματα τα οποία ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις και με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων που εκεί αναφέρονται ρητά, όπως ότι οι μητέρες τακτικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν τη χορήγηση άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού του άρθρου 53 ή τις διευκολύνσεις της

παραγράφου 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/1985 (απαλλαγή από πρόσθετα διοικητικά καθήκοντα) και του άρθρου 30 παράγραφος 14 του ν. 2083/1992 (μειωμένο ωράριο 2 ωρών εβδομαδιαίως).

24. Από τις διατάξεις του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) - που εφαρμόζονται και σε υπαλλήλους ή λειτουργούς του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές διατάξεις, μόνο για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τις ειδικές γι' αυτούς διατάξεις- και δη από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 51 παρ. 2 και 5 και 53 παρ. 1 αυτού, ως ισχύουν, προκύπτει ότι διατηρείται κατά βάση το καθεστώς χορήγησης γονικών αδειών για ανατροφή τέκνου του προϊσχύσαντος Υ.Κ. (ν.2689/99), αλλά με ευνοϊκότερες επιμέρους διαφοροποιήσεις, ήτοι ως προς την επέκταση του δικαιώματος απόληψης της εννεάμηνης μετ' αποδοχών άδειας και στον πατέρα γονέα (έναντι μόνο της μητέρας, αρχικά), ως προς τη χορήγηση της άνευ αποδοχών άδειας στο φυσικό, θετό ή και ανάδοχο γονέα και μάλιστα για ανατροφή τέκνου έως και οκτώ ετών, στην περίπτωση που η υιοθεσία δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ηλικία των έξι ετών και ως προς το χρόνο συνολικής διάρκειας αυτής, ο οποίος από δύο, αρχικώς, (μετά την αντικατάσταση του σχετικού εδαφίου της διάταξης του άρθρου 51 παρ. 2 με τη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011), αυξάνεται σε πέντε έτη.

25. Με τις διατάξεις της Οδηγίας 96/34/EK του Συμβουλίου της 3.6.1996 (L 145/19.6.1996), σχετικά με την υλοποίηση της συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια, η οποία συνήφθη στις 14.12.1995 από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις γενικού χαρακτήρα (UNICE, CEEP και CES), όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 97/75/EK του Συμβουλίου της 15.12.1997 (L 10/16.1.1998), καθιερώθηκε στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις της Οδηγίας αυτής, η αρχή της εναρμόνισης της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής. Η συμφωνία πλαίσιο για τη γονική άδεια αποτελεί δέσμευση των κοινωνικών εταίρων να λάβουν, διαμορφώνοντας ένα βασικό πλαίσιο κανόνων, μέτρα που προάγουν την ισότητα ευκαιριών και μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να συνδυάσουν τις επαγγελματικές και οικογενειακές τους υποχρεώσεις (βλ. ΔΕΚ απόφαση της 16.9.2010 C-149/10 στην υπόθεση Ζωή Χατζή κατά Υπουργού

Οικονομικών). Ειδικότερα, με τη ρήτρα 2.1 της ως άνω συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια, η οποία περιέχεται στο παράρτημα της ως άνω Οδηγίας, παρασχέθηκε ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας στους εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, προκειμένου να μπορέσουν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, τουλάχιστον επί τρεις μήνες. Ευθεία εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας προς την άνω οδηγία δεν υπήρξε, λήφθηκε όμως υπόψη από τον νομοθέτη του Υπαλληλικού Κώδικα που κυρώθηκε με το ν. 2683/1999, ο οποίος, όσον αφορά στους δημοσίους υπαλλήλους, με το άρθρο 53 θέσπισε την άδεια ανατροφής παιδιού μόνο για τις μητέρες δημοσίους υπαλλήλους, δικαίωμα το οποίο εν συνεχεία, με το ν. 3528/2007, επεκτάθηκε για πρώτη φορά νομοθετικά και τους πατέρες, με αποτέλεσμα η άδεια αυτή να χορηγείται πλέον στους γονείς δημοσίους υπαλλήλους αδιακρίτως φύλου (βλ. και άρθρο 53 παρ. 2 περ. α' ειδικά για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) [AD HOC ΣτΕ 4875/2012].

Στη συνέχεια, η ως άνω συμφωνία-πλαίσιο του 1995 για την γονική άδεια αναθεωρήθηκε πλήρως. Συγκεκριμένα, οι τρεις ευρωπαϊκές γενικές διακλαδικές οργανώσεις κοινωνικών εταίρων (ETUC, CEEP και BUSINESSEUROPE, πρώην UNICE) και η ευρωπαϊκή διακλαδική οργάνωση κοινωνικών εταίρων που εκπροσωπεί ορισμένη κατηγορία επιχειρήσεων (UEAPME), υπέγραψαν την αναθεωρημένη συμφωνία - πλαίσιο για τη γονική άδεια, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2010 με την Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 2010 (L 68/18.3.2010).

Με το άρθρο 4 της εν λόγω Οδηγίας 2010/18/ΕΕ καταργήθηκε από 8.3.2012 η Οδηγία 96/34/ΕΚ. Στις ρήτρες 1, 2, 3 και 8 της ως άνω αναθεωρημένης συμφωνίας, η οποία περιέχεται στο παράρτημα της Οδηγίας 2010/18, ορίζεται ότι η παρούσα συμφωνία ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της συμφιλίωσης των γονικών και των επαγγελματικών ευθυνών των εργαζόμενων γονέων, ότι εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας προσδιοριζόμενη από το δίκαιο, τις συλλογικές συμβάσεις και/ή τις πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος, ότι με αυτήν παρέχεται ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας σε εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, έτσι ώστε να μπορούν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας που μπορεί να φτάνει μέχρι τα οκτώ έτη

και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη και/ή τους κοινωνικούς εταίρους, ότι η άδεια χορηγείται για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων μηνών και ότι οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής άδειας ορίζονται από το δίκαιο και/ή τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, ενόσω τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις της παρούσας συμφωνίας.

26. Με τις διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του ν. 4075/2012, -με τον οποίο ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας πλαισίου για τη γονική άδεια εργαζομένων-, που εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς (φυσικούς, θετούς ή ανάδοχους), που απασχολούνται στον ιδιωτικό, αλλά και στο δημόσιο τομέα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, ορίζεται ότι ο εργαζόμενος γονέας έχει δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών. Η άδεια ανατροφής είναι άνευ αποδοχών, αποτελεί ατομικό δικαίωμα κάθε γονέα, χωρίς δυνατότητα μεταβίβασης, χορηγείται εγγράφως εφάπαξ ή τμηματικά, με βάση σχετική αίτηση του εργαζόμενου, όπου διευκρινίζεται η έναρξη και η λήξη της, για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών, που λογίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος και υπό τις λοιπές προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη του άρθρου 50 του ως άνω νόμου.

Το άρθρο 53 του νόμου αυτού, στην παράγραφο 2, προβλέπει επιβολή πειθαρχικών και διοικητικών κυρώσεων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, για κάθε παραβίαση των διατάξεων του νόμου στο δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις κείμενες διατάξεις..

Με τη διάταξη του άρθρου 54 παρ.1 του ίδιου νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που ρύθμιζε δυσμενέστερα τα θέματα του νόμου αυτού (4075/2012), ρητώς, δε, καταργήθηκαν και οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 1483/1984 και του 25 του ν. 2639/1998 και ορίσθηκε ότι οποιαδήποτε παραπομπή στις καταργούμενες διατάξεις θεωρείται ως παραπομπή στις διατάξεις του παρόντος νόμου, ενώ, τέλος, καθίσταται σαφές ότι δεν θίγονται ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, ΣΣΕ, ΔΑ, ή συμφωνιών εργοδοτών και

εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών.

27. Στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου 4075/2012, Κεφάλαιο Ζ', άρθρα 50-56, διαλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ότι επιδιώκεται η συμπλήρωση και επικαιροποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας για τα θέματα της εναρμόνισης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στα σημεία που αυτή υπολείπεται των απαιτήσεων της Οδηγίας, ότι καταργούνται οι διατάξεις των όρθρων 5 και 6 του ν. 1483/1984, με τις οποίες θεσμοθετήθηκε αρχικά η γονική άδεια ανατροφής, και οι διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 2639/1988 (Α '205), με τις οποίες αντικαταστάθηκε στη συνέχεια η παρ. 1 του άρθρου 5 του ανωτέρω νόμου, και ότι δημιουργείται νέο, γενικό πεδίο εφαρμογής, για τους σκοπούς της Οδηγίας, το οποίο καλύπτει οριζόντια όλους τους εργαζόμενους που έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, στον ιδιωτικό, δημόσιο, ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (βλέπετε σχετικά τις ΣτΕΟλομ 3590-91/2013, με τις οποίες έγινε δεκτό ότι ο νομοθέτης διαθέτει ευρεία ευχέρεια ως προς τον καθορισμό των προϋποθέσεων χορήγησης της άδειας ανατροφής τέκνου, της χρονικής διάρκειάς της, με μόνη δέσμευση το ελάχιστο όριο των τεσσάρων μηνών που θέτει η Οδηγία 2010/18/ΕΕ, καθώς και του τρόπου χορήγησής της, μπορεί δε να ορίζει, στο πλαίσιο αυτής της ευρείας ευχέρειας, μεταξύ των άλλων, διαφορετική χρονική διάρκεια της άδειας ανατροφής τέκνου για κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων λαμβάνοντας υπόψη, ως προς τον ειδικότερο προσδιορισμό των χρονικών ορίων της εν λόγω άδειας, τη φύση των καθηκόντων που ασκούν οι ως άνω λειτουργοί και υπάλληλοι και τη σημασία τους για τη λειτουργία του κράτους, καθώς και τις ιδιαίτερες συνθήκες υπό τις οποίες ασκούνται τα καθήκοντα αυτά, προκειμένου να εναρμονίζεται, ενόψει αυτών των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, η επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζονται αφενός το δικαίωμα του εργαζόμενου γονέα να αφιερώνεται για ορισμένο χρόνο στην ανατροφή του τέκνου του και αφετέρου οι ανάγκες της υπηρεσίας).

28. Περαιτέρω, κατά τη συζήτηση μεταξύ των μελών της Ολομέλειας, επί του πρώτου υποερωτήματος διατυπώθηκαν δύο γνώμες:

Κατά τη γνώμη της **πλειοψηφίας**, η οποία απαρτίσθηκε από τους Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ. Ανδρέα Χαρλαύτη και Βασιλική Δούσκα και τους

Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Παναγιώτη Σπανό, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Ανδρέα Ανδρουλιδάκη, Δημήτριο Χανή, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αλέξανδρο Ροϊλό, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Χρήστο Μηκίδη, Διονύσιο Χειμώνα και Βασιλική Παπαθεοδώρου [ψήφοι δεκαέξι (16)], με την οποία συντάχθηκαν και οι εισηγητές Αικατερίνη Γαλάνη και Θεόδωρος Στριλάκος, Πάρεδροι ΝΣΚ (γνώμες χωρίς ψήφο), η διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε΄ του ν. 1566/1985, που ρυθμίζει τη χορήγηση αδείας άνευ αποδοχών σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για σοβαρούς λόγους, οι οποίοι ενδεικτικά εκεί απαριθμούνται και στους οποίους ευλόγως, σύμφωνα με το πνεύμα και το σκοπό που αυτή εξυπηρετεί, δύναται να συγκαταλεγεί και η ανατροφή τέκνου προσχολικής ηλικίας, αποτελεί ειδική διάταξη τόσο όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής της, όσο και ως προς τα εκεί ρυθμιζόμενα θέματα και συνεπώς κατισχύει των γενικών διατάξεων των άρθρων 51 παρ. 2 και 53 παρ. 1 του Υ.Κ., οι οποίες ρυθμίζουν τις περιπτώσεις χορήγησης αδείας άνευ αποδοχών για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους, όπως και αυτής για ανατροφή παιδιού έως έξι ετών, στους υπαλλήλους που υπάγονται αποκλειστικά στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα αυτού, καθώς και στους υπαλλήλους που υπάγονται εξαιρετικά στο πεδίο εφαρμογής του και μόνο για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις, όπως είναι η προαναφερόμενη, αφορώσα αποκλειστικά σε εκπαιδευτικούς διάταξη, δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί υπάλληλοι, ενόψει και της φύσης των καθηκόντων τους και του ημερήσιου ωραρίου εργασίας τους, τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες σε σχέση με τους δημοσίους υπαλλήλους (βλ. και ΔΕΑ 855/2012) και υπάγονται στις ειδικότερες γι' αυτούς διατάξεις, οι οποίες, για όσα θέματα καταλαμβάνουν, κατισχύουν του Υπαλληλικού Κώδικα.

Η άδεια άνευ αποδοχών, που προβλέπεται στο ως άνω άρθρο 16 περ. Ε΄ παρ. 1 του ν. 1566/1985, αποτελεί ιδιαίτερη μορφή αδείας άνευ αποδοχών, χορηγείται αποκλειστικά και μόνο σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για ιδιαίτερους λόγους, πέραν των λόγων χορήγησης κανονικής, αναρρωτικής ή εκπαιδευτικής αδείας, και για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει το ανώτατο επιτρεπόμενο διάστημα απουσίας επί λήψεως κανονικής αδείας, το οποίο δεν θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας (βλ. και ΕΣ 2613/2008).

29. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δικαιούνται άδειας άνευ αποδοχών, μεταξύ άλλων σοβαρών λόγων και για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών, δυνάμει της προαναφερόμενης ειδικής διάταξης, η συνολική διάρκεια της οποίας, πλέον, δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) σχολικά έτη, ήτοι συμπίπτει, μεν, ως προς τη συνολική διάρκεια με την χορηγούμενη για την ίδια αιτία άδεια των πέντε ετών, που προβλέπεται συνδυαστικά από τις διατάξεις των άρθρων 51 παρ. 2 και 53 παρ.1 του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007), με τη διαφορά, όμως, ότι στην πρώτη περίπτωση η άδεια, αφορώσα αποκλειστικά εκπαιδευτικούς, ευλόγως υπολογίζεται σε σχολικά έτη (1/9-31/8) και όχι σε ημερολογιακά, όπως συμβαίνει στη δεύτερη περίπτωση.

Επειδή, όμως η υποχρεωτική και χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου χορήγηση της άδειας αυτής, ορίζεται ειδικά στη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του ΥΚ, τούτο θα ισχύσει συμπληρωματικά, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 2 του ν. 2721/1999 και για την χορηγούμενη εντός του πλαισίου του άρθρου 16 περ. Ε΄ του ν. 1566/85 άδεια ανατροφής τέκνου προσχολικής ηλικίας, αφού δεν υπάρχει στον τελευταίο ειδική διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά το ζήτημα αυτό.

30. Κατά τη γνώμη της **μειοψηφίας**, η οποία απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ. Μιχαήλ Απέσσο, τον Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ. Αλέξανδρο Καραγιάννη και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Νικόλαο Μουδάτσο, Θεόδωρο Ψυχογιού, Κωνσταντίνο Χαραλαμπίδη, Στυλιανή Χαριτάκη, Κωνσταντίνο Κηπουρό, Πέτρο Κωνσταντινόπουλο, Ευσταθία Τσαούση και Γεώργιο Βαμβακίδη (ψηφοί δέκα-10), στο ευρύ ρυθμιστικό πεδίο της διατάξεως της περ. Ε΄ του άρθρου 16 του ν. 1566/1985, όπου ενδεικτικά μνημονεύονται οι σοβαροί λόγοι για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να λάβουν άδεια άνευ αποδοχών, δεν μπορεί να καταταγεί εννοιολογικά, ούτε να συμπεριληφθεί ερμηνευτικά και η ειδική περίπτωση της - υποχρεωτικής και χωρίς γνώμη του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου - χορήγησης άδειας στον φυσικό, θετό ή και ανάδοχο γονέα, όταν πρόκειται για την ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και 6 ετών (ή έως 8 ετών με τις αναφερόμενες στη σχετική διάταξη προϋποθέσεις). Τούτο διότι ο νομοθέτης θέλησε να ρυθμίσει αυτοτελώς το ειδικότερο αυτό ζήτημα, κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους υπαλλήλους (επομένως και για τους εκπαιδευτικούς), αποκλειστικά και μόνο με τη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων

(αρχικά ν. 2683/1999 και νυν ν. 3528/2007), η οποία, για το λόγο αυτό, υπερισχύει ως νεότερη και ειδικότερη των γενικών ρυθμίσεων της περ. Ε΄ του άρθρου 16 του ν. 1566/1985, που προβλέπουν τα σχετικά με τη δυνατότητα χορήγησης άδειας άνευ αποδοχών, για άλλους, πλην του ανωτέρω, σοβαρούς λόγους στους εκπαιδευτικούς.

Το ανωτέρω συμπέρασμα ενισχύεται, εξ άλλου, και από το ότι, ακόμα και μετά τη (μεταγενέστερη) θέσπιση του αυτοτελούς και ειδικού λόγου υποχρεωτικής χορήγησης άδειας της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 1 του ΥΚ, δεν επήλθε ανάλογη τροποποίηση της διάταξης της περ. Ε΄ του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 1566/1985, παρά το ότι ο νομοθέτης, γνωρίζοντας τις ισχύουσες σχετικές διατάξεις του ΥΚ, προσάρμοσε τη χρονική διάρκεια των άνευ αποδοχών αδειών των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε πέντε (σχολικά) έτη, τροποποιώντας ούτω μόνο την παρ. 2 της ως άνω διάταξης, ώστε η διάρκεια αυτής να μην αποκλίνει ουσιαστικά από την ανάλογη ρύθμιση του ΥΚ. Τέλος, εξαιτίας του ιδιαίτερου χαρακτήρα της συγκεκριμένης αυτής άδειας του άρθρου 53 παρ. 1 του ν. 3528/2007, προβλέπεται και ο υποχρεωτικός της χαρακτήρας για την Διοίκηση, σε αντίθεση με την διακριτική της ευχέρεια, ανάλογα πάντοτε και με τις υπηρεσιακές ανάγκες, για την χορήγηση των αδειών της περ. Ε΄ του άρθρου 16 του ν. 1566/1985, για την οποία απαιτείται και πρόταση του αρμοδίου υπηρεσιακού συμβουλίου.

31. Περαιτέρω, επί του δευτέρου υποερωτήματος διατυπώθηκε, **ομόφωνα**, η ακόλουθη γνώμη:

Σε εκτέλεση της υποχρέωσης που απορρέει από το άρθρο 21 του Συντάγματος, αλλά και τις διατάξεις της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου, η οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τον ν. 4075/2012, αντικαταστάθηκαν και επαναρυθμίστηκαν οι ελάχιστες απαιτήσεις για την άσκηση του δικαιώματος χορήγησης γονικής άδειας ανατροφής τέκνου, μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών. Σύμφωνα με τον ως άνω νόμο, η άδεια ανατροφής τέκνου χορηγείται σε όλους τους εργαζόμενους, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και ανεξάρτητα από την εργασιακή μορφή και σχέση που τους συνδέει με τον εργοδότη, και σε αμφότερους τους γονείς, διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών μέχρι το τέκνο να γίνει έξι (6) ετών, ο χρόνος δε

της άδειας αυτής λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και προσμετράται ως συντάξιμος.

32. Στον ισχύοντα Υπαλληλικό Κώδικα (ν. 3528/2007) υπάρχει ήδη ίδια, κατ' αντικείμενο, ρύθμιση, η οποία έχει καθιερώσει ευμενέστερο σύστημα γονικής άδειας ανατροφής τέκνων, με την χορήγηση της άδειας που προβλέπεται στο άρθρο 53 αυτού (παρ. 1 και 2), καλύπτοντας κατά πολύ τις ελάχιστες απαιτήσεις του ν. 4075/2012 και υλοποιώντας έτσι τους σκοπούς της Οδηγίας για την προσωπική ενασχόληση του γονέα με την ανατροφή του παιδιού, εφόσον παρέχει δικαίωμα απόληψης άδειας εννέα (9) μηνών, με αποδοχές, για ανατροφή τέκνου (παρ. 2), χρόνος λογιζόμενος ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και συντάξιμος και, πέραν αυτού, τη δυνατότητα χορήγησης άδειας άνευ αποδοχών, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, για διάστημα μέχρι πέντε (5) έτη και μέχρι το τέκνο να έχει την ηλικία των έξι (6) ετών (παρ. 1) .

33. Σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 53 παρ. 2 περ. α του ν. 2721/1999, έχουν δικαίωμα λήψης άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του ΥΚ και οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Όπως έχει κριθεί, η εν λόγω διάταξη, περί άδειας εννέα μηνών, που θέσπισε η ελληνική πολιτεία για διευκόλυνση δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων ν.π.δ.δ. με οικογενειακές υποχρεώσεις (η οποία είναι δυνατόν να λαμβάνεται και τμηματικά εντός τετραετίας), έναντι επτάμηνης που θεσπίζεται για τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα και τετράμηνης που όρισε η Οδηγία 2010/18, συνεπικουρούμενη και από τις ισχύουσες διατάξεις περί της επιλογής μειωμένου ωραρίου, που διαζευκτικά με την εννεάμηνη άδεια μπορεί να επιλέξει ο υπάλληλος, ανταποκρίνεται πλήρως στις ειδικές ανάγκες των γονέων υπαλλήλων εντός της ελληνικής επικράτειας (βλ. ΣτΕ 845/2013, ΔΕΑ 299/2013, ΔΕΑ 1752/2012). Κατόπιν τούτου οι διατάξεις του ν. 4075/2012 δεν εφαρμόζονται, μη έχοντας πεδίο εφαρμογής, για τους διεπόμενους από τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα υπαλλήλους (Ερμ. ΥΚ Τάχος-Συμεωνίδης Γ' εκδ. αρθρ. 53 σελ. 792).

Επομένως, ο ν. 4075/2012 δεν τυγχάνει εφαρμογής στους εκπαιδευτικούς υπαλλήλους, λαμβανομένου υπόψη αφενός ότι η προβλεπόμενη στο νόμο αυτό άδεια άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου δεν αποτελεί νέο δικαίωμα που κατά

πρώτον θεσπίζεται με αυτόν, προβλέπεται δε ρητά, στο άρθρο 54 αυτού (καθώς και στη ρήτρα 8 της Οδηγίας), η δυνατότητα να έχει ήδη ρυθμιστεί το θέμα των γονικών αδειών από τον εθνικό νομοθέτη με ευνοϊκότερες διατάξεις, αφετέρου δε ότι οι ειδικότερες διατάξεις για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίες δεν διαφοροποιούνται πλέον ως προς το μέγιστο του χρόνου από αυτές του ΥΚ, υπερκαλύπτουν τις ελάχιστες απαιτήσεις της Οδηγίας.

Απάντηση

34. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί ως εξής:

α. Κατά πλειοψηφία, ότι, για τη χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφαρμόζεται η ειδική διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε΄ του ν. 1566/1985, συμπληρωματικά δε η διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) και μόνο ως προς το διαδικαστικό θέμα της υποχρεωτικής χορήγησής της και χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου.

β. Ομόφωνα, ότι η διάταξη του άρθρου 50 του ν. 4075/2012 δεν ευρίσκει πεδίο εφαρμογής, δεδομένης της ευνοϊκότερης ρύθμισης του επίμαχου ζητήματος με την ειδική διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε΄ του ν. 1566/1985.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 11 - 5 - 2016

Ο Πρόεδρος

Μιχαήλ Α. Απέσσος
Πρόεδρος ΝΣΚ

Δικαστική Γαλάνη
Πάρεδρος ΝΣΚ

Οι Εισηγητές

Θεόδωρος Στριλάκος
Πάρεδρος ΝΣΚ